

AZ ERDÉLYI MÚZEUM-EGYESÜLET

Orvostudományi Szakosztályának Közleményei

DR. VERESS FERENC
szakosztályi elnök

SZERKESZTIK
1933.

DR. KOLESZÁR LÁSZLÓ
szakosztályi titkár.

Erdély gyógyszerész-polgármesterei, szenátorai, országgyűlési képviselői és természetbuvárai.

A gyógyszerészet történetében megörökítve találjuk azoknak a kiváló gyógyszerészeknek neveit, akik világhírneket gyógyszerészeti laboratóriumukban alapozták meg, s az „isteni szikrától“, az ingeniozitástól, adott eszméiket továbbfejlesztve a tudományos kutatás és felfedezések messzegördülő útjára indították. Ezek a legkiválóbbak. De ezeken a keveseken kívül voltak olyan kiváló kutatóink is, akik nagy nevüket a tudomány vagy a művészet szolgálatában érték el. Nem váltak ugyan világhírűekké, de mégis jeleseinknek vallhatjuk őket. Ilyen gyógyszerész-kiválóságokat majdnem minden nemzet történetében találhatunk. Voltak olyanok, akik a gyógyszerészfoglalkozáson kívül a természettudományok más ágaiban (fizika, botanika, vegytan, stb.) s a szépirodalom terén szereztek elévülhetetlen érdemeket, vagy alkottak maradandó műveket; mások a gyógyszerészet tekintélyét a társadalomban vagy a politikai életben nemcsak öregbíteni, hanem emelni is tudták.

Vette György.

A régi időkben Erdélyben is akadtak ilyen gyógyszerész-kiválóságok. A szebeni városi levéltárban talált feljegyzés¹ szerint Szeben város tanácsa 1670. körül a városi gyógyszerész vezetőjére a jeles botanikust, *Vette Györgyöt*, hívta meg Németországból. E híres botanikus-gyógyász Graudenzben (Poroszország) született 1645. október 3-án. A gyógyszerészetet Thornban tanulta, melyet azután Fraunstadtban és Danzigban a királyi gyógyszerészeti iskolában gyakorolt.² Innen került 1672-ben Nagyszebenbe, a városi gyógyszerész vezetőjére. Meghalt 1704. június 11-én. Vette jeles botanikus volt. Tudományos munkái az *Ephemerides Naturae Curiosum*ban jelentek meg.³

¹ *Herbert*: Polgármesteri számadás, 24. l.

² *Joseph Trausch*: Biographie-literarische Denk-Blätter der Siebenbürger Deutschen. Kronstadt, 1871. III. 457. l.

³ *Observationes 170. címen: De draconibus Transylvaniae, eorumque dentibus.*

Observationes 171. De aquis ardentibus Transylvaniae, I. A. IV. és V.

Observationes 239. An. VI. és VII.: De luxuriantibus quidam Transylvaniae plantis. Mastago puta fasciata: primula veris fasciata & Ranunculo fasciata.

Erdély növényflóráját tanulmányozta és értékes megfigyeléseit a legkiválóbb folyóiratokban közölte. Az 1652-ben alakult első tudományos társulat, az „Academia naturae curiosorum“, kezdettől fogva méltatta a tudós magyar orvosokat, aminek egyik példája volt, hogy 1682-ben orvostagjai közé választotta a többek között Vette Györgyöt is.⁴

Maucksch Tóbiás

kolozsvári gyógyszerértulajdonos, 1790–1794-ik években Erdély szenátora.

Erdély politikai életére és művelődésére az országgyűlések tartása nagy befolyással volt. A tanácskozások nyilvánossága, az egész országból egybegyűlt értelmiség, a követi sérthetatlenség s a szólásszabadság nagy erőt képviselt s nagy tekintélyt adott a diétára megválasztottaknak. Nem csoda, hogy az országgyűlések helyének kijelölésénél különösen két város, Nagyszében és Kolozsvár, erős versenyre kelt.

Kolozsvár követei 1794-ben Maucksch Tóbiás gyógyszerész és Agoston Márton voltak. A királyi kormányzék első ülészakára 1790 dec. 12-től 1791 aug. 9-éig Lukács Józsefet, Barta Mózeszt és Maucksch Tóbiás kolozsvári gyógyszerészt választották meg követül. Az utóbbi 1792-ben is nyert ilyen megbízást.

A gyűlésnek Kolozsvárt tartása nemzeti öröm volt a városra nézve. Ez abból is kitűnik, hogy az országgyűlés tagjait a polgárok és mánások egy éven át ingyen szállásolták el. Maucksch Tóbiás, a privilegizált gyógyszerész, ahogy magát nevezni szokta, messze földről származott Erdélybe. Mikszáth Kálmán híres magyar író neje szintén Maucksch leány volt. A *Visszaemlékezéseim* című művében számol be a Maucksch család eredetéről és történetéről. Szerinte édes atyja elődei, a Mauckschok, az 1500-as évek vége felé jöttek Szászországból a Szepességbe, ahol 1635-ben magyar nemességet nyert a család. Mikszáthné dédatyja, Maucksch György, Nógrád megyében telepedett meg, a család másik ága pedig Erdélyben keresett boldogulást.

Az Erdélybe származott Maucksch nemcsak kitűnő gyógyszerész és igen gondos családapa volt, hanem Kolozsvár város egyik legjobb módu polgára s e mellett kiváló politikusa is. Gyógyszerészkiválóságára utal többek között a tőle hátramaradt gyönyörű könyvtár, a gyógy-

Maucksch Tóbiás

⁴ *Veszprémi*: IV., 59–64. l.

szertári helyiségben még ma is látható művészi falfestményei és fia okulására írt instrukciója.⁵

A gyógyszerertár főnöki szobájában levő freskót Csikszentmártoni

Falfreskó a főnöki szobájában.

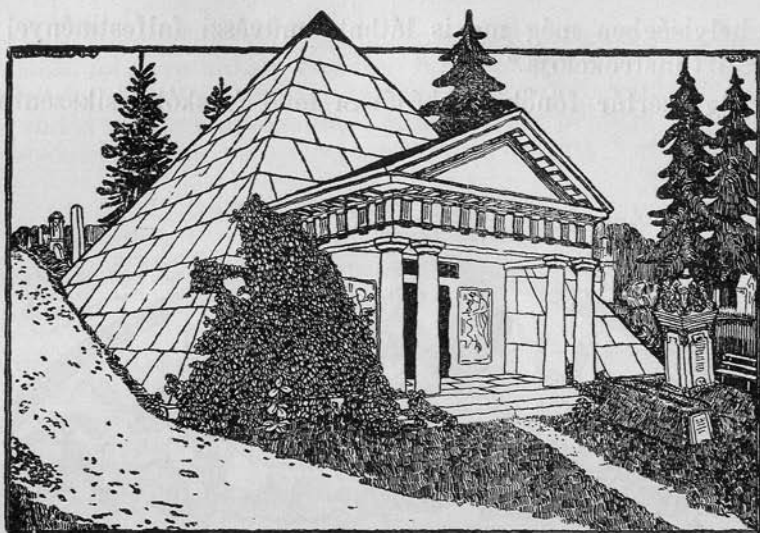
Szabó Sándor okl. gyógyszerész, a Hintz gyógyszerertár kiváló gondnoka, rajzolta le. Szövege a következő:

DIVINA FAVENTE CLEMENTIA
EXTRUI CURAVIT
TOBIAS MAUKSCH APOTHEKER PRIVILEGIAT
ANNO MDCCLCVI DUM
VIX EXPECTATOS DUXIT BONA CAUSA
TRIUMPHOS

Nagy befolyása révén Mauksch Kolozsvárt még egy gyógyszerertár-jogosítványra is tartott igényt. Ezt meg is kapta, de felállítását a bekövetkezett halála megakadályozta. Ekkor a jogot Kolozsvár tanácsa másnak adományozta.⁶

⁵ Egész terjedelmében közölte *Dr. Orient Gyula: Gyógyszerészi Múzeum. Kolozsvárt, 1918. 244—300. lap.*

⁶ *Dr. Orient Gyula: Erdélyi és bánáti gyógyszerészet története. Kolozsvár, 1926. 200. lap.*

Mauksch Tóbiás gyógyszerész nyugvóhelye a kolozsvári házsongárdi temetőben. A kriptá előtti márványoszlop egyik oldalán egy gyógyszerészmozsár, a túloldalon a következő felírás olvasható:

1802
 MEMORIAE
 TOBIAE MAUCKSCH
 VICIS PHARMACOPOLAE
 SENATORIS
 ECL. EVANGEL CURATORIS ETC.
 XXXI Jan. Anno MDCCCII
 ANNOS LXXV

Frederich Kladni.

Valószínűleg gyógyszerész-fizikus volt. A csehországi Kladnóról származott Erdélybe s itt, tudomásom szerint, a nagyszebeni Korona gyógyszerertárban működött. E kiváló gyógyszerész azért érdemel külön említést, mert ő készítette részben a gyógyszerertárak részére is a pontos hőmérőket, fajsúlymérőket és egyéb fizikai eszközöket. Egyik épségben maradt eszköze, egy mustmérő, az Erdélyi Múzeumban van s rajta a következő fölírás olvasható: „Mostmesser, nach procenten des Zuckergehaltes. Construiert bei 14. R. T. Verfertigt von Friedrich Kladni. 836.“

Meissner Paul Traugott.

1778 március 23-án született Medgyesen. Meghalt 1864 július 9-én. Mint okl. gyógyszerész került fel Bécsbe, ahol 1815-ben hamarosan a politechnikum kémia tanára lett. Elméleti kérdésekkel foglalkozott s egy alkoholmetert szerkesztett. Főbb művei a következők: *Vorschläge zur Verbesserung pharmaceutischen Operationen*, Wien, 1814. *Die Aräometrie in ihrer Anwendung auf Chemie und Technik*, Wien, 1816. *Handbuch der allgemeinen und technischen Chemie*, Wien, 1819—1833. *System der Heilkunde*, Wien, 1832.

Dr. Hintz György.

Dr. Hintz György

A gyógyszerészet tudományos művelése Erdélyben a kolozsvári egyetemen a gyógyszerészeti mútan tanításával kezdődött, amikor Dr. Hintz György vegyészdoktor 1883-ban a gyógyszerészi mútan és vénykészítési gyakorlatok tanítására magántanári megbízást nyert az egyetemtől.

Hintz György Kolozsvárt 1840. szeptember 4-én született. Középiskolai tanulmányait a kolozsvári gimnáziumban végezte. Egyetemi tanulmányait a bécsi egyetemen kitűnő sikerrel fejezte be, ahol vegyészdoktorrá is avatták.

Gyógyszertára Kolozsvár legjobban vezetett gyógyszertárainak egyike volt. Egyetemi előadásait nagy buzgalommal és széleskörű tudással látta el. 1890. február 20-án meghalt s egyetemi katedrája, a gyógyszerészhallgatók e fontos tantárgya, három évig ellátatlan maradt.

Dr. Hintz György gyógyszerész irodalmi munkássága az akkori idők viszonyaihoz mérten élénk és elég változatos volt. Így:

A morphiummérgezés törvényszéki vegyelemzése. Gyógyszerészi Hetilap, Budapest, 1871., 221. l. *Törvényszéki vegyelemzés phosphorra*. Gyógyszerészi Hetilap. Budapest, 1871, 221. l. *A gyógyszerészet múltja*. Vegytani lapok. Kolozsvár, 1882., 37.; 1883., 105. l. *Szemle a legutóbbi években feltűnt gyógyszerújdonosságokról*. Vegytani lapok. Kolozsvár, 1886., 54., 1887., 12. l. *A Nerium Oleander szöveti szerkezetéről és alkotórészeiről*. Gyógyszerészi Hetilap. Budapest, 1897., 547. l. *Az illatszerekéről*. Gyógyszerészi Hetilap. Budapest, 1872., 263—458. l. *Szemelvények egy gyógyszerészi mútan köréből*. Gyógyszerészi Hetilap. Budapest, 1873., 902. l. *A saturatiokról, telítékekről*. Gyógyszerészi Hetilap. Bu-

dapest, 1883., 224—549. l. Vegytani lapok. Kolozsvár, 1883., 224. l. *A gyógyszerészi műtanból hirdetett első előadása.* Gyógyszerészi Hetilap. Budapest, 1884., 609—641. l. *Az infuzum laxativum inspissatumról.* Gyógyszerészi Hetilap. Budapest, 1885., 420. l. Vegytani Lapok. Kolozsvár, 1885., 55. l. *A gyógyszerész hivatása, mint közegészségügyi szakközeg.* Gyógyszerészi Hetilap. Budapest, 1885., 567—583. l. *Emlékezéséd Bernády Dániel marosvásárhelyi gyógyszerész fölött.* Gyógyszerészi Hetilap. Budapest, 1886., 384—397. l. *Gyógyszerészi Hetilap 25 éves jubileuma.* Vegytani Lapok. Kolozsvár, 1887., 45. l.

Wolff Gábor.

Wolff Gábor 1811. április 7-én született Köhalomban. Atyja jó módú nagykereskedő beletörődött abba, hogy a város szász lakossága a „Farkas” családi nevét következetesen „Wolff”-ra fordította, s ez azután rajta is maradt. Elemi iskoláit a brassói katonai finevelő intézetben, gimnáziumi tanulmányait pedig Nagyszebenben végezte. 1827-ben gyógyszerészgyakornok lett Ungár József fogarasi gyógyszerésznél. Gyógyszerési oklevelét a budapesti egyetemen 1834-ben nyerte el. 1840-ben Kolozsvárt a Schmidt Adám gyógyszerterát vásárolta meg s öccsével, Jánossal együtt vezette. 1856-ban Tordán gyógyszerterári jogosítványt nyert s öccsétől megvált. A magyar szabadságharc idején, 1848-ban, régi magyar „Farkas” családi nevét ismét felvette, de az akkori tüzzel-vassal németesítő abszolutizmus ismét a Wolff név viselésére kényszerítette.

Már iskolai tanulmányai során kitűnt szorgalma és tehetsége. Mint önálló gyógyszerész a természettudományoknak nemcsak igazi istápolója volt, hanem a kémiának s különösen a botanikának ritka művelője lett. Brassai Sámuellel és dr. Joó Sándorral Kolozsvár környékének flóráját gyűjtögette és a növények etimológiáját ápolta. A legkiválóbb külföldi botanikusokkal állott élénk levelezésben, cserepéldányok szorgalmas küldözgetésében. Ez időben volt (1852.) Haynald bíboros Erdély püspöke, aki maga is szenvedélyes botanikus lévén, nemcsak élénk levelezést tartott Wolff tordai gyógyszerész-botanikus-sal, hanem egymás gyűjteményét is kiegészítették egyes növényritkaságokkal. Haynald püspök, amikor Tordán bérnállást végzett, Wolff gyógyszerész-botanikusnál is látogatást tett. A tordaiak a püspök tiszteletére nagy bankettet rendeztek, amely éjjelutánig is eltartott. A két botanikus szívélyesen búcsút vett egymástól s lakásukra tértek. Alig feküdt le Wolff gyógyszerészünk, amikor megszólal a gyógyszerterár csengője. A gyógyszerterár ajtaján a püspök huszárja lépett be s recipét nyújtott át a meglepett segédnek. A segéd elolvasta ugyan a receptet, de abból bizony egy szót sem értett, legfőlebb annyit, hogy azt bizony maga a püspök úr írta. Mit tehetett egyebet, felköltötte főnökét s kezébe nyomta a receptet. Wolff elolvastván a recipét, a segédet nyugalomra küldte, maga pedig az íróasztalhoz sietett, ahonnan két darab ropogós száaszt vett ki és azt módjával pordobozba tette. Még ostyát is mellékelte hozzá, s azzal a megjegyzéssel adta át a huszárnak, mondja

meg a méltóságos püspök urnak, hogyha nem használna az orvosság, szívesen megrepetálja. A recipe, melyre Wolff uram az orvosságot kiszolgáltatta, a következőképen szólott:

Rp.

Notam austriacam

D. Cito.

No. C. C.

dr. Haynald.

A püspöknek a szállodai számla kiegyenlítésére nem volt elegendő pénze, így segített tehát magán.

Wolff jeles botanikus buzgó kutatásainak elismerése nem maradt nyomtalanul. 1834-ben a Kir. Magy. Term. Tud. társulat, 1848-ban a Stettini „Entomologie Verein“, 1849-ben a „Siebenbürgischer Verein für Naturwissenschaften“, 1858-ban a bécsi „Zool. bot. Gesellsch.“ rendes tagjává, a „K. u. Kl. geolog Reichanstalt“ pedig 1859-ben levelező-tagjává választotta. Ritka szerénységgel párosult munkástevékenységének 1892. január 29-én történt elhalálózása vetett véget.

Számos ritka növény ismertetése és elnevezése az ő nevéhez fűződik, több növényt az ő nevééről neveztek el.

Botanikai dolgozatai közül a legismertebbek a következő folyóiratokban vannak megörökítve: *Serratula Wolffii Andraeae*. Bot. Zeitg. XII. 321, 1855. *Achlea Wolffii Schur op. Janka*. Ost. bot. Zeitschr. IV, 403, 1854. *Adonis librida Wolff*. Verh. d. Siebenbürg. nat. Ver. VIII, 20, 1857. *Chenopodium Wolffii*. Természettud. Közl. III, 164., 1879.

A botanikai tudományok művelését fia, Dr. Wolff Gyula, folytatta, aki Kolozsvárt 1844. április 14-én született. Elemi, valamint középiskoláit ugyancsak Kolozsvárt végezte, gyógyszerésztanulmányait pedig a bécsi egyetemen, ahol 1866-ban magister der Pharmacie, 1867-ben pedig doctor der Chemie lett. Kémiai tanulmányait 1868-ban továbbfolytatta Heidelbergben, ahol a híres Bunsen laboratóriumában dolgozott. Szorgalmas hallgatója volt Helmholtz, Kirchhoff, akkori világhírű tudósoknak. 1921-ben halt meg.

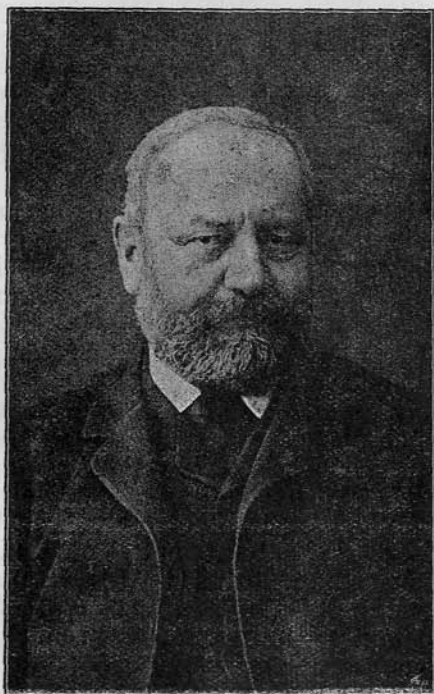
Róla van elnevezve: *Dianthus Wolffii Janka*. Herb 1885. *Potentilla Wolffiana Siegfr.* Exs. Potent. spont. cult. H. Siegfr. ext. 334. *Potentilla tuberosa J. Wolff*. Exs. Pot. spont. cult. H. Siegfr. exs. 1914 (1891). *Lappa crispa J. Wolff*. Exs. Herb. 1904.

Telegdi Roth Pál.

Roth Pál valószínűleg közeli rokonságban volt a dési gyógyszerésznek, Joh. L. Roth Benjaminsnak, aki után a jól menő gyógyszerháron kívül számos kézirat s gyógyszerészi manuálék maradtak fenn. Roth Benjaminstól való a „Die pharmaceutische Chemie“ című kézirat valószínűleg egyetemi tanulmányai idejéből. Legalább erre vall a kézirat széljegyzete „ab. 23. oct. 803. Joh. L. Roth Benjamin, Dés.“

A Roth familiát II. Rákóczi György erdélyi fejedelem nemesítette. A család majdnem minden tagja orvos vagy gyógyszerész volt. Ebből a

családból származott Roth Pál is, akinek nagyapja a „vörös-csákós huszároknál“ mint kirurgus Bécsben állomásozott. Később nyugalomba vonult és Désen vállalt mint bányaeorvos állást. Három fia volt, akiket

Roth Pál, dési gyógyszerész és a város polgármestere

gyógyszerészeknek nevelt. Egyik, ugyancsak Pál nevű gyógyszerész fiának volt a gyermeke Roth Pál, akiről megemlékezünk.

Telegdi Roth Pál Désen született 1826-ban. Középiskolai tanulmányait a nagyenyedi kollegiumban végezte (1834–1843.), majd nagybátyja dési gyógyszertárába került gyakornoknak. Résztvett a szabadságharcban. Egyetemi tanulmányait a bécsi egyetemen végezte. 1852-ben a bécsi tartózkodása alatt rokonával, Telegdi Roth Augusttal, olyan politikai mozgalmakba avatkozott, amelyeknek célja a magyarok és szászok helyzetének könnyítésére irányult. 1854-ben nőül vette bádoki Soós Károly erzsébetvárosi gyógyszerész Amália leányát, s ugyanakkor átvette a dési gyógyszertárt. E gyógyszertár akkoriban nagy forgalmu volt. Roth ezenkívül élénk gazdálkodást is folytatott s a közügyekben is mértékadó szava lett. 1871-ben Dész város polgármesterévé választják, s nemsokára egész Erdélyországban nagy híre lett. A polgár-

mesteri széket élete végéig megtartotta. Halála után a város halából az egyik utcát az ő nevééről nevezte el. Arcképét a városháza díszterme még ma is őrzi. Az 1830-as években két cikluson át volt országgyűlési képviselője a városnak.

Ritka lelkes gyógyszerész volt. Az ő gyógyszertárában kezdte tanulmányait két gyógyszerész fia mellett dr. Illosvay Lajos budapesti műegyetemi tanár, akinek nevét világszerte ismerik. A dési gyógyszertár most unokája, Ballai Krémer Lajos, birtokában van, akitől ezen adatok is származnak.

Placsintár Dávid.

Született Szamosújvárt 1826. október 10-én. Középiskoláit Kolozsvárt végezte, amikor is atyja, Placsintár Quotian, Szentháromság-hoz címzett gyógyszerertárába került gyakornoknak, majd a bécsi egyetemen 1851-ben gyógyszerész oklevelet nyert. Édesatyja szintén a bécsi egyetemen végezte tanulmányait, ahol gyógyszerészi oklevelet kapott 1819-ben. Gyógyszerterát egész haláláig maga kezelte. Különködő volt az öreg úr, reggelenként az Off. Rákoziánumot imádkozta, halála után pedig 300 drb. különféle színes mellény és néhány száz felbontatlan levél maradt utána. A levélíráshoz is mindig csak lúdtollat használt. Fiát, Dávidot, Szamosújvár későbbi polgármesterét, gondos nevelésben részesítette, aki már gyermekkorában tökéletesen bírta a latin, görög és német nyelvet, sőt még a franciában is járatos volt, s emellett jól zongorázott is. 1870-ben a magyar természettudósok fiúmei tagjai közül néhányan Velencébe tettek kirándulást. Az örmények szent Lázár szigetére mentek, hogy az ottani eltemetett örményszerzetesek által emelt templomot és műemlékeket megtekintsék. Dr. Fuakudi Vilmos főpap, a társaság vezetője, kérdést intézett a társasághoz, ki tudná üdvözölni a papokat örményül. Placsintár Dávid jelentkezett egyedül, s olyan ékes örmény beszéddel köszöntötte az örmény szerzeteseket, hogy ezek meghatottságukban az egész társaságot ott tartották és bőségesen megvendégelték. Egy leánytestvére, Veronika, dr. Issekutz Adeotához, a marosvásárhelyi törvényszék elnökéhez ment férjhez, ennek fia, dr. Issekutz Húgó egyetemi m. tanár, lett később a kolozsvári egyetemi gyógyszerertár igazgatója. Placsintár Dávid keveset volt a gyógyszerertárban. A gyógyszerertárt régi, kipróbált segédjük, Hubonyi Pál, vezette 50 éven át. Többnyire kertészkedett, selyemhernyó-tenyésztéssel foglalkozott, oly sikerrel, hogy a bécsi kiállításon dícsérő oklevelet kapott. 1864-ben megnősült, nőül vevén Szilágyosomlyóról Danckai Pattantyús Ábrahám leányát, Polixénát. Két gyermeke volt. Egyik leánya dr. Turcsa János vezértörzsorvoshoz ment férjhez. Sarolta leánya pedig néhai Gajzágó Manó, Kolozsvár város egykori nagyhírű főügyészének az özvegye. 1872-ben Szamosújvár városa polgármesterré választotta.

1817. aug. 17-én utazott keresztül Szamosújváron I. Ferenc császár és neje, akik a Placsintár és a Markovits családoknál voltak elszállásolva. III. Károly királytól 1737-ben magyar nemességet kaptak a Placsintárok, névszerint Lukács és Bogdán. Placsintár Dávid 1872-től 1901-ig, tehát harminc éven át Szamosújvár polgármestere volt, amely idő alatt több iskolát, kaszárnyát építtetett, számos jóléti intézményt létesített. Új szamoshidat készíttetett és eltörölte a hídvámokat. Megnagyobbíttatta a szamosújváriak büszkeségét, a híressé vált sétateret. Egyetemi hallgatók részére ösztöndíj alapítványokat tett. Legnagyobb érdeme azonban, hogy a város és az állam között több mint 100 év óta folyó pert a város javára dülőre vitte, s ezzel a ténykedésével a városnak mintegy millió

forint értékű vagyont szerzett. E vagyon kamata mentesítette sokáig a város polgárságát a pótdadó viselése alól. Igazgatótanácsosa volt az erd. róm. kath. Státusnak, a Szamosvölgyi vasútnak, a Szamosújvári Hitelbanknak, elnöke a Szamosújvári Társalkodó körnek, főgondnoka volt az örm. kath. egyháznak stb.

(Nits János szamosújvári gyógyszerész adatai.)

Dr. Orient Gyula.

ERDÉLYI TUDOMÁNYOS FÜZETEK

Szerkeszti: DR. GYÖRGY LAJOS.

Az „Erdélyi Múzeum-Egyesület” kiadása.

1. Bass Károly: Reményik Sándor	40.
2. Páryan Bazil: A dákok Trójában	30.
3. Dr. Bláay Árpád: Gyulafehérvár Erdély művelődéstörténetében	30.
4. Dr. Bláay Árpád: A moldvai magyarság	40.
5. Szokolay Béla: A nagybányai művésztelep	40.
6. Dr. Balogh Ernő: Kvarc az Erdélyi Medence felső mediterrán gipszeiben	40.
7. Dr. György Lajos: Az erdélyi magyar irodalom bibliográfiája. 1925. év	50.
8. K. Sebestyén József: A brassai fekete templom Mátyás-kori címerei	40.
9. Dr. Karácsonyi János: Új adatok és új szempontok a székelyek régi történetéhez	50.
10. Dr. Gál Kelemen: Brassai küzdelmei a magyartalanságok ellen	50.
11. Dr. Tavasz Sándor: Erdélyi szellemi életünk két döntő kérdése	40.
12. Dr. György Lajos: Két dialogus régi magyar irodalmunkban	60.
13. K. Sebestyén József: A Becse-Gergely nemzetség, az Apafi és a bethleni gróf Bethlen család címere	50.
14. Dr. Ferenczi Miklós: Az erdélyi magyar irodalom bibliográfiája. 1926. év	50.
15. Dr. Gyárfás Elemér: A Supplex Libellus Valachorum	50.
16. Rónay Elemér: Kemény János fejedelem halála és nyughelye	50.
17. Dr. György Lajos: Egy állítólagos Pancsántra-származék irodalmunkban	50.
18. Dr. Ferenczi Miklós: Az erdélyi magyar irodalom bibliográfiája. 1927. év	60.
19. K. Sebestyén József: A középkori nyugati műveltség legkeletibb határai	60.
20. Szabó T. Attila: Az Erdélyi Múzeum-Egylet XVI–XIX. századi kéziratok énekeskönyvei	50.
21. Dr. Ferenczi Miklós: Az erdélyi magyar irodalom bibliográfiája. 1928. év. Pótlásokkal az 1919–1928. évekről	50.
22. Dr. György Lajos: A francia hellénizmus hullámai az erdélyi magyar szellemi életben	50.
23. Dr. Kántor Lajos: Az Erdélyi Múzeum-Egyesület problémái	50.
24. Dr. Gál Kelemen: A nemzeti nevelés román fogalmazásban	50.
25. Dr. Tavasz Sándor: Kierkegaard személyisége és gondolkozása	50.
26. Dr. Papp Ferenc: Gyulai Pál id. Bethlen János gr. körében	50.
27. Dr. Csúry Bálint: Néprajzi jegyzetek a moldvai magyarokról	50.
28. Dr. Biró Vencel: Püspökjelölés az erdélyi róm. kath. egyházmegyében	50.
29. Dr. Teleki Domokos gróf: A marosvásárhelyi Teleki-könyvtár története	50.
30. Dr. Hofbauer László: A Remény című zsebkönyv története (1839–1841)	50.
31. Dr. Ferenczi Miklós: Az erdélyi magyar irodalom bibliográfiája. 1929. év	50.
32. Dr. Gyalui Farkas: A Döbrentei-pályázat és a Bánk bán	50.
33. Dr. Rajka László: Jókai „Törökvilág Magyarországon” e. regénye	50.
34. Dr. Temesváry János: Hét erdélyi püspök végrendelete	50.
35. Dr. Biró Vencel: A kolozsmonostori belső jezsuita rendház és iskola Bethlen és a Rákóczy fejedelmek idejében	50.
36. Szabó T. Attila: Az Erdélyi Múzeum Vadadi Hegedüs-kódexe	50.
37. Dr. Kántor Lajos: Hidvégi gróf Mikó Imre szózata 1856-ban az Erdélyi Múzeum és az Erdélyi Múzeum-Egyesület megalaktása érdekében	50.
38. Dr. Ferenczi Miklós: Az erdélyi magyar irodalom bibliográfiája 1930. év	50.
39. Dr. Balogh Arthur: A székely vallási és iskolai önkormányzat	50.
40. Dr. György Lajos: Eulenspiegel magyar nyomai	80.
41. Dr. Dömötör Sándor: A cigányok temploma	50.
42. Dr. Kristóf György: Bárd Eötvös József utazásai Erdélyben	80.
43. Dr. Hofbauer László: Az Erdélyi Híradó története	50.
44. Dr. Kristóf György: Kazinczy és Erdély	50.
45. Dr. Asztalos Miklós: A székelyek őstörténete letelepülésükig	50.
46. Dr. Varga Béla: Az individualitás kérdése	80.
47. Kemény Katalin: Erdélyi emlékirók	80.
48. Dr. Dömötör Sándor: Vida György facetiái	50.
49. Dr. Oberding József György: A mezőgazdasági hitelkérdés rendezésére irányuló törekvések a román törvényhozásban	50.
50. Szabó T. Attila: Közép-szamos-vidéki határnevek	50.
51. Dr. Balogh Jolán: Olasz falfestmények Gyulafehérvárról	30.
52. Dr. Ferenczi Miklós: Az erdélyi magyar irodalom bibliográfiája. 1931. év	50.
53. Dr. Kántor Lajos: Magyarok a román népköltészetben	50.
54. Dr. György Lajos: Magyar anekdotáink Naszreddin-kapcsolatai	50.
55. Dr. Veress Endre: Gróf Kemény József (1795–1855)	50.
56. Dr. Kántor Lajos: Kölcsönhatás a magyar és román népköltészetben	80.
57. Dr. Tavasz Sándor: A lét és valóság	60.
58. Szabó T. Attila: Adatok Nagyenyed XVI–XX. századi helyneveinek ismeretéhez	60.
59. Dr. Imre Lajos: A falunévelés irányelvei	60.

Megrendelhetők az Erdélyi Múzeum kiadóhivatalában, Cluj-Kolozsvár, Str. Baron L. Pop (volt Brassai-u.) 5. Az 1–10. szám elfogyott.

„ERDÉLYI MÚZEUM“

(MUSÉE DE TRANSYLVANIE)

Tome XXXVIII.

1933.

Nouvelle série IV. n. 7—9.

Rédacteur: **LOUIS GYÖRGY**. Éditeur: Société du Musée de Transylvanie.
Rédaction: Cluj, Str. Universităţii 10. Roumanie.

André Veress: Le comte Joseph Kemény (1795—1855.), IIIe et dernière communication.

Louis Imre: Les principes de l'éducation du village.

Ladislav Hofbauer: La Société Scientifique Hongroise de Transylvanie de Gabriel Döbrentei (1817—1821.).

RECUEIL DE DONNÉES. Le plan inconnu d'une académie de Gabriel Döbrentei. Publié par *Ladislav Hofbauer*.

LES NOUVELLES DU MUSÉE DE TRANSYLVANIE. Le discours d'ouverture tenu par Alexandre Tavaszy, président de section. — Les mémoires du congrès ambulante de Baia Mare (Nagybánya) de la Société du Musée de Transylvanie. — Les fouilles archéologiques de la Société du Musée de Transylvanie.

LES COMMUNICATIONS DE LA SECTION DES SCIENCES NATURELLES DE LA SOCIÉTÉ DU MUSÉE DE TRANSYLVANIE. *Jean Bányai*: Examen microscopique des veines métallifères.

LES COMMUNICATIONS DE LA SECTION DES SCIENCES MÉDICALES DE LA SOCIÉTÉ DU MUSÉE DE TRANSYLVANIE. *Jules Orient*: Les maires-, sénateurs-, députés- et naturalistes-pharmaciens de Transylvanie.

„ERDÉLYI MÚZEUM“

(SIEBENBÜRGISCHES MUSEUM)

XXXVIII. Band.

1933.

Neue Folge IV. No. 7—9.

Redigiert von **LUDWIG GYÖRGY**. Herausgegeben vom Siebenbürger Museum-Verein.
Redaktion: Cluj, Str. Universităţii 10. Rumänien.

Andreas Veress: Graf Josef Kemény (1795—1855.). III., abschliessende Mitteilung.

Louis Imre: Die Prinzipien der Dorferziehung.

Ladislav Hofbauer: Die Siebenbürgische Ungarische Gelehrten-gesellschaft des Gabriel Döbrentei (1817—1821.).

DATENSAMMLUNG. Der unbekannte Entwurf einer Akademie von Gabriel Döbrentei. Mitgeteilt von *Ladislav Hofbauer*.

NACHRICHTEN DES SIEBENBÜRGER MUSEUM-VEREINS. Die Eröffnungsrede des Abteilungs-Präsidenten Alexander Tavaszy. — Die Gedenkbücher der Wanderversammlung von Baia Mare (Nagybánya) des Siebenbürger Museum-Vereins. — Die archäologischen Ausgrabungen des Siebenbürger Museum-Vereins.

MITTEILUNGEN DER NATURWISSENSCHAFTLICHEN ABTEILUNG DES SIEBENBÜRGER MUSEUM-VEREINS. *Johann Bányai*: Die mikroskopische Untersuchung der Erzdarn.

MITTEILUNGEN DER MEDIZINISCHEN ABTEILUNG DES SIEBENBÜRGER MUSEUM-VEREINS. *Julius Orient*: Die Apotheker-Bürgermeister-, Senatoren-, Abgeordneten und Naturforscher in Siebenbürgen.